

YTTRANDE

Ju2017/02347/SSK: utredningen Ds 2017:7

2017-05-02

Justitiedepartementet

103 33 Stockholm

Remissyttrande ”Kommunikation för vår gemensamma säkerhet - uppdrag om en utvecklad och säker kommunikationslösning för aktörer inom allmän ordning, säkerhet, hälsa och försvar”

Sammanfattande synpunkter från SOFF:

SOFF stödjer i princip utredarens förslag och tar inte ställning till enskilda tekniska detaljer, men vill framför allt framhålla att statens roll bör vara tydlig i systemet och inte utgöra osund konkurrens gentemot näringslivet. Ett nära samarbete med näringslivet är en grundläggande förutsättning för att tillse att hybridssystemet kan utvecklas i takt med säkerhetspolitiska krav och teknisk utveckling.

Bakgrund

Den särskilde utredaren, Gunnar Holmgren, har haft som uppgift att se över hur RAKEL-systemet skulle på sikt kunna ersättas med ett modernare system som tillåter bl.a. överföring av data och rörliga bilder. Samhällsutvecklingen och förändrade säkerhetspolitiska förutsättningar har ökat kraven på att utveckla en mobil och säker lösning. Uppdraget har också innefattat att se över hur detta kan kombineras med en bättre mobiltäckning och bredbandstillgång i Sverige.

I en delrapport förordades en framtida hybridmodell med statlig kontroll kombinerat med en kommersiell infrastruktur. RAKEL-systemet skulle därvid successivt ersättas av ett sådant system med statlig/kommersiella infrastruktur baserat på ett dedikerat utrymme i 700 Mhz-bandet. I slutrapporten har utredaren ytterligare konkretiserat dessa slutsatser.

Länk till [slutrapport](#).¹

¹ <http://www.regeringen.se/rattsdokument/departementsserien-och-promemorior/2017/03/ds-20177/>

Synpunkter:

Säkerhets- och försvarsföretagen är i stora drag positiva till utredarens förslag på en etappvis utbyggd hybridlösning i samarbete mellan staten och kommersiella aktörer om ett dedikerat utrymme i 700 Mhz-bandet och en successiv utfasning av RAKEL-systemet.

SOFF gör, som utredaren, bedömningen att staten bör ha en lösning som kan säkra kritiska samhällsfunktioner långsiktigt för att möta de behov som finns utifrån ett säkerhetspolitiskt perspektiv. Den lösning som föreslås med en kombination av en statlig kontroll och ett samarbete med marknadens operatörer låter rimligt. Lösningen ger möjligheter till en betydande kapacitet och flexibilitet. Det ger också andra synergieffekter som är positiva av säkerhetsskäl, bl.a. vad gäller glesbygdens tillgång till bredbandslösningar.

Lösningen förutsätter en långsiktigt stabil finansiering och det är därför positivt att utredaren föreslår att 1,5 Mdkr avsätts för utveckling av statens samhällsnät med bl.a. inplacering av LTE radioutrustning i befintlig infrastruktur och nya siter.

En i grunden kommersiell lösning med för ändamålet avsatt spektrum, men med ett samarbete som omfattar statlig styrning och finansiering ger en stabil kapacitet och robusthet. Vidare ger detta de tydliga och långsiktiga villkor som marknaden behöver för att leverera tjänster som kan leva upp till kraven på säkerhet.

SOFF vill i sammanhanget särskilt framföra följande;

Framför allt anser SOFF att det är viktigt att statens roll i verksamheten blir tydlig och klart avgränsad. Staten bör inte driva operativ verksamhet i direkt konkurrens med privata aktörer och därmed skapa en ojämlig marknad. Det är också nödvändigt att de kommersiella aktörerna får långsiktighet och tydliga villkor från den statliga beställaren för att kunna leva upp mot krav om tillgänglighet vid oförutsedda händelser och hot.

En lösning som kan leva upp till samhällets krav på säkerhet kräver ett nära samarbete med kommersiella aktörer. Genom detta kan samhället stå emot risker och hot genom en kontinuerlig teknisk utveckling. Näringslivet har en viktig roll med att bidra med sin kompetens och kunnande, bland annat genom en löpande dialog med den statliga motparten. Ett gott samarbete privat och offentligt torde vara en god bas utifrån både säkerhetspolitiska och ekonomiska överväganden.

Med det följer också att det är, enligt SOFF:s åsikt, *viktigt att inte låsa in sig i speciella tekniska lösningar av kortsiktiga ekonomiska skäl* eller att *bygga upp monopolliknande strukturer*. Det är avgörande att lösningen är öppen så att framtida tekniska lösningar kan användas.

SOFF vill också peka på att de säkerhetsrisker som finns om regeringen skulle välja en helt kommersiell lösning, som saknar ett dedikerat spektrumband och inte får den föreslagna offentliga finansieringen som syftar till att upprätthålla och investera i denna infrastruktur. Säkra system som

håller i framtiden måste vara ledord i denna verksamhet, istället för kortsiktiga finansiella överväganden.

En annan aspekt är att LTE-nätets tjänster bör ha tillräcklig kapacitet innan nätet kan anses som operativt driftsatt. Det är också viktigt att beakta 112-utredningens förslag avseende tekniska plattformar för ledningsstödsystem.

Utbildning, övning men framförallt metodutveckling måste utvecklas kontinuerlig för att bl.a. minimera kostnaderna och öka effektuttaget för operatör såväl som användarorganisationer. Operatören bör också ha ett tydligt ansvar gentemot samhällets krishanteringsförmåga, bl.a. genom stöd till utbildning och övning.

SOFF vill också påpeka att en hybridlösning är en teknisk utmaning då man blandar olika nätteknologier. LTE är också känslig för störningar. Fientliga aktörer kan utnyttja störsändare mot mobilnät (RF-störning) och påverka räddningstjänstens förmåga att agera i nödsituationer.

RF störning är t.ex. ett vanligt sätt att starta en lokal DoS (Denial of Service) attack mot ett mobilt nätverk. Mobila standarder såsom LTE är tillgängliga för allmänheten, vilket innebär att motståndare kan utnyttja denna kunskap och rikta attacken mot svaga punkter i protokollet för att öka effekten av sina attacker. Denna information kan hjälpa angripare att utforma ett anfall mot LTE-baserade nätverk.

Det bör övervägas om det finns andra kompletterande metoder som ad-hoc-funktionalitet som möjliggör automatisk uppställning av ett fristående LTE ad hoc nätverk för räddning eller nödsituationer. Detta kan möjliggöra kommunikation där det fasta LTE-nätverket är obefintligt eller förstört. Ad hoc-funktionalitet stöds för närvarande inte av LTE.

Vidare kan IoT (Internet of Things) teknologin kan hjälpa räddningstjänsten genom exempelvis spårning av personal och resurser, hjälp med situationsmedvetenhet och prioritering.

Det är viktigt att sådana tekniska frågetecken blir föremål för analys innan beslut tas som binder systemet långsiktigt, eller att utbyggnaden av systemet tillåter sådan nödvändig utveckling.

Stockholm 28 april 2017

På uppdrag av Säkerhets- och försvarsföretagen,

Robert Limmergård

Generalsekreterare